

ร่าง

ประมวลจริยธรรมและจรรยาข้าราชการพลเรือน

คำปรารภ

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมาตรา 279 กำหนดให้มาตรฐานทางจริยธรรมของข้าราชการเป็นไปตามประมวลจริยธรรมที่กำหนดขึ้นสำหรับข้าราชการแต่ละประเภท และโดยเหตุที่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 มาตรา 78 และมาตรา 79 ก็ได้กำหนดให้ข้าราชการพลเรือนต้องรักษาจรรยาข้าราชการด้วย

ก.พ. ในฐานะองค์กรกลางบริหารงานบุคคลของข้าราชการพลเรือนได้พิจารณาโดยถี่ถ้วนแล้วเห็นว่า ตำแหน่งข้าราชการพลเรือนทุกตำแหน่งมีหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติเพื่อให้ราชการแผ่นดินในส่วนที่ตนรับผิดชอบเกิดประโยชน์สูงสุดแก่สังคม ดังนั้น การใช้อำนาจเพื่อให้หน้าที่ที่ตนรับผิดชอบลุล่วง ข้าราชการพลเรือนทั้งปวงจึงต้องมีคุณธรรม ซึ่งเป็นการอันพึงทำ เพราะนำประโยชน์ให้เกิดแก่ส่วนรวมและตนเอง และศีลธรรมซึ่งเป็นการอันพึงเว้น เพราะเป็นโทษแก่ส่วนรวมและตนเอง ประกอบกันขึ้นเป็นจริยธรรมและจรรยาอันเป็นความประพฤติที่พึงงาม สัมกับความเป็นข้าราชการ

จริยธรรมและจรรยาข้าราชการพลเรือนจึงกำหนดขึ้นเพื่อให้ปวงข้าราชการเกิดสำนึกถึงซึ่งและเที่ยงธรรมในหน้าที่ ผดุงเกียรติและศักดิ์ศรีข้าราชการควรแก่ความไว้วางใจและเชื่อมั่นของปวงชน และดำรงตนตั้งมั่นเป็นแบบอย่างที่ดีงาม สัมกับความเป็นข้าราชการในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงเป็นตัวอย่างแห่งธรรมจรรยาอันสูงสุด

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 279 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ประกอบคำนิยามหลักสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ อันผู้ตรวจการแผ่นดินได้ให้คำแนะนำให้หน่วยงานทั้งหลายถือปฏิบัติ ก.พ. โดยอนุมติคณะรัฐมนตรี จึงกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมและจรรยาขึ้นเป็นประมวลจริยธรรมและจรรยาข้าราชการพลเรือน เพื่อใช้บังคับเป็นมาตรฐานกลางไว้ ดังต่อไปนี้

หมวด 1

บททั่วไป

ข้อ 1 ประมวลจริยธรรมและจรรยาข้าราชการพลเรือนนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันครบเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ข้อ 2 ในประมวลจริยธรรมและจรรยาข้าราชการพลเรือนนี้

“ประมวลจริยธรรม” หมายความว่า ประมวลจริยธรรมและจรรยาข้าราชการนี้ และข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมและจรรยาข้าราชการที่ส่วนราชการกำหนดขึ้นตามคำแนะนำของผู้ตรวจการ

“ข้าราชการ” หมายความว่า ข้าราชการพลเรือน พนักงานราชการและลูกจ้างในสังกัด
ราชการพลเรือน

“หัวหน้าส่วนราชการ” หมายความว่ารวมถึงผู้ว่าราชการจังหวัดในกรณีข้าราชการ
ส่วนจังหวัด

“คณะกรรมการจริยธรรม” หมายความว่า คณะกรรมการจริยธรรมและจรรยาประจำ
ส่วนราชการ

“ของขวัญ” หมายความว่า ของขวัญตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์
ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม

หมวด 2

ค่านิยมหลักของข้าราชการพลเรือน

ข้อ 3 บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งข้าราชการทุกตำแหน่งมีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย
เพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวมและประเทศชาติ เป็นกลางทางการเมือง อำนวยความสะดวก และให้บริการ
แก่ประชาชนตามหลักธรรมาภิบาล โดยจะต้องยึดมั่นในค่านิยมหลัก ดังนี้

- (1) ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- (2) ต้องแยกเรื่องส่วนตัวออกจากตำแหน่งหน้าที่และต้องยึดถือประโยชน์ส่วนรวมของ
ประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตนหรือส่วนกลุ่ม
- (3) มีจิตสำนึกที่ดีและความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เสียสละ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรวดเร็ว
โปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้
- (4) ยึดมั่นในจริยธรรมและยืนหยัดกระทำในสิ่งที่ถูกต้องและเป็นธรรม
- (5) มีความซื่อสัตย์สุจริต ละเว้นจากการแสวงหาประโยชน์ที่มีขอบโดยอาศัยตำแหน่ง
หน้าที่และไม่กระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม
- (6) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม เป็นกลางทางการเมืองและให้บริการแก่ประชาชน
โดยมีอัธยาศัยที่ดี ไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม
- (7) ใช้ข้อมูลข่าวสารที่ได้มาจากการดำเนินงานเพื่อการในหน้าที่ และให้ข้อมูลข่าวสาร
แก่ประชาชนอย่างครบถ้วน ถูกต้อง ทันการณ์ และไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง
- (8) เคารพและปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย อย่างตรงไปตรงมา
- (9) มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน รักษาคุณภาพและมาตรฐานแห่งวิชาชีพโดยเคร่งครัด
- (10) เป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงตน รักษาชื่อเสียงและภาพลักษณ์ของราชการ
โดยรวม

หมวด 3 จริยธรรมข้าราชการพลเรือน

ข้อ 4 ข้าราชการต้องยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้

(1) ไม่แสดงการต่อต้านการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือสนับสนุนให้นำการปกครองในระบอบอื่นที่ไม่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมาใช้ในประเทศไทย

(2) จงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ และไม่ละเมิดองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี และพระรัชทายาทไม่ว่าทางกาย หรือทางวาจา

ข้อ 5 ข้าราชการต้องแยกเรื่องส่วนตัวออกจากตำแหน่งหน้าที่ และยึดถือประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ เหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน โดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้

(1) ไม่นำความสัมพันธ์ส่วนตัวที่ตนมีต่อบุคคลอื่นไม่ว่าจะเป็นญาติพี่น้อง พรรคพวก เพื่อนฝูง หรือผู้มีบุญคุณส่วนตัว มาประกอบการใช้ดุลพินิจให้เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลนั้น หรือปฏิบัติต่อบุคคลนั้นต่างจากบุคคลอื่นเพราะชอบหรือชัง

(2) ไม่ใช้เวลาราชการ เงิน ทรัพย์สิน บุคลากร บริการ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกของทางราชการไปเพื่อประโยชน์ส่วนตัวของตนเองหรือผู้อื่น เว้นแต่ได้รับอนุญาตโดยชอบด้วยกฎหมาย

(3) ไม่กระทำการใด หรือดำรงตำแหน่ง หรือปฏิบัติการใดในฐานะส่วนตัว ซึ่งก่อให้เกิดความเคลือบแคลงหรือสงสัยว่าจะขัดกับประโยชน์ส่วนรวมที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน้าที่

ในกรณีที่มีความเคลือบแคลง หรือสงสัย ให้ข้าราชการผู้นั้นยุติการกระทำดังกล่าวไว้ก่อน แล้วแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาหัวหน้าส่วนราชการ และคณะกรรมการจริยธรรมพิจารณา เมื่อคณะกรรมการจริยธรรมวินิจฉัยเป็นประการใดแล้วจึงปฏิบัติตามนั้น

(4) ในการปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบในหน่วยงานโดยตรงหรือหน้าที่อื่นในราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หรือหน่วยงานของรัฐ ข้าราชการต้องยึดถือประโยชน์ของทางราชการเป็นหลัก ในกรณีที่มีความขัดแย้งระหว่างประโยชน์ของทางราชการ หรือประโยชน์ส่วนรวมกับประโยชน์ส่วนตน หรือส่วนกลุ่ม อันจำเป็นต้องชี้ขาดหรือวินิจฉัย ต้องยึดประโยชน์ของทางราชการและประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ

ข้อ 6 ข้าราชการต้องมีจิตสำนึกที่ดีและความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เสียสละ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรวดเร็ว โปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ โดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้

(1) อุทิศตนให้กับการปฏิบัติงานในหน้าที่ด้วยความรอบคอบระมัดระวัง และเต็มกำลังความสามารถที่มีอยู่ ในกรณีที่ต้องไปปฏิบัติงานอื่นของรัฐด้วย จะต้องไม่ทำให้งานในหน้าที่เสียหาย

(2) ไม่ละทิ้ง หรือทอดทิ้งงานในหน้าที่ ไม่ปฏิบัติงานในหน้าที่ล่าช้าเกินระยะเวลาที่กำหนดในกฎหมายหรือเกินสมควร

(3) ละเว้นจากการกระทำที่ปวงที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อตำแหน่งหน้าที่ของตน หรือของข้าราชการอื่น ไม่ก้าวก่ายหรือแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการอื่นโดยมิชอบ

(4) ใช้ดุลพินิจและตัดสินใจในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรู้ ความสามารถ เยี่ยงที่ปฏิบัติ ในวิชาชีพ ตรงไปตรงมา ปราศจากอคติส่วนตัว ตามข้อมูลพยานหลักฐานและความเหมาะสมของแต่ละกรณี

(5) เมื่อเกิดความผิดพลาดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ ต้องรีบแก้ไขให้ถูกต้อง และแจ้งให้ หัวหน้าส่วนราชการทราบโดยพลัน

(6) ไม่ขัดขวางการตรวจสอบของศาลหรือหน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบตามกฎหมาย หรือประชาชน ต้องให้ความร่วมมือในการตรวจสอบ และให้ข้อมูลที่เป็นจริงและครบถ้วน เมื่อได้รับคำร้องขอ ในการตรวจสอบ

(7) ไม่สั่งราชการด้วยวาจา เว้นแต่มีความจำเป็นรีบด่วนหากปล่อยให้เนิ่นช้าไปราชการ จะเสียหาย ในกรณีที่สั่งราชการด้วยวาจา เมื่อผู้ใต้บังคับบัญชาบันทึกเสนอเรื่องนั้นเป็นลายลักษณ์อักษร ตามคำสั่ง ผู้สั่งต้องไม่มอบหมายให้ผู้อื่นตัดสินใจ หรือสั่งการแทน

ข้อ 7 ข้าราชการต้องยึดมั่นในจริยธรรมและยืนหยัดกระทำในสิ่งที่ถูกต้องและเป็นธรรม โดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้

(1) ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมอย่างตรงไปตรงมา และไม่กระทำการเลียงประมวล จริยธรรมนี้ ในกรณีที่มีข้อสงสัยหรือมีผู้ทักท้วงว่าการกระทำใดของข้าราชการอาจขัดประมวลจริยธรรม ข้าราชการต้องไม่กระทำการดังกล่าว หรือ หากกำลังกระทำการดังกล่าว ต้องหยุดกระทำการ และส่งเรื่อง ให้คณะกรรมการจริยธรรมพิจารณาวินิจฉัย ในกรณีที่คณะกรรมการจริยธรรมวินิจฉัยว่าการกระทำนั้น ขัดประมวลจริยธรรม ข้าราชการจะกระทำการนั้นมิได้

(2) เมื่อรู้หรือพบเห็นการฝ่าฝืนประมวลจริยธรรมนี้ ข้าราชการมีหน้าที่ต้องรายงาน การฝ่าฝืนดังกล่าวพร้อมพยานหลักฐานหากมี ต่อหัวหน้าส่วนราชการและคณะกรรมการจริยธรรม โดยพลัน ในกรณีที่หัวหน้าส่วนราชการเป็นผู้ฝ่าฝืนจริยธรรมต้องรายงานต่อปลัดกระทรวง หรือ ผู้บังคับบัญชาเหนือชั้นขึ้นไปของหัวหน้าส่วนราชการนั้นแล้วแต่กรณี และคณะกรรมการจริยธรรม

ในระหว่างที่ยังไม่มีคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาผู้รับรายงาน หรือการวินิจฉัยจาก คณะกรรมการจริยธรรม ข้าราชการที่ถูกรายงานว่าฝ่าฝืนประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณ จะกระทำการ ที่ถูกรายงานนั้นมิได้

ความในข้อนี้ให้ใช้บังคับกับการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย และการทุจริตหรือ ประพฤติมิชอบด้วย

(3) ต้องรายงานการดำรงตำแหน่งทั้งที่ได้รับคำตอบแทนและไม่ได้รับคำตอบแทนใน นิติบุคคลซึ่งมิใช่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน ราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยงานอื่นของรัฐ และ กิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ตามที่ ก.พ.กำหนด ต่อหัวหน้าส่วนราชการและคณะกรรมการจริยธรรม ในกรณีที่มีการดำรงตำแหน่งนั้น ๆ อาจขัดแย้งกับการปฏิบัติหน้าที่หรืออาจทำให้การปฏิบัติหน้าที่เสียหาย

ความในข้อนี้ให้ใช้บังคับกับการเป็นลูกจ้าง การรับจ้างทำของ การเป็นตัวแทน การเป็นนายหน้า และการมีนิติสัมพันธ์อื่นในทำนองเดียวกันด้วย

(4) ในกรณีที่ข้าราชการเข้าร่วมประชุมและพบว่ามีการกระทำซึ่งมีลักษณะตาม (2) ของข้อนี้ หรือมีการเสนอเรื่อง ซึ่งมีลักษณะตาม (2) ของข้อนี้ผ่านข้าราชการ ข้าราชการมีหน้าที่ต้องคัดค้านการกระทำดังกล่าว และบันทึกการคัดค้านของตนไว้ในรายงานการประชุมหรือในเรื่องนั้น แล้วแต่กรณี

หากมิได้มีการดำเนินการตามข้อนี้ ให้ถือว่าข้าราชการมีส่วนร่วมรู้เห็นในการฝ่าฝืนประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณด้วย

ข้อ 8 ข้าราชการต้องละเว้นจากการแสวงประโยชน์ที่มีขอบโดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่ และไม่กระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม โดยอย่างน้อยต้องวางตนดังนี้

(1) ไม่ใช่ตำแหน่ง อำนาจหรือหน้าที่โดยมิชอบ หรือยอมให้ผู้อื่นใช้ตำแหน่ง อำนาจหรือหน้าที่ของตนโดยมิชอบ แสวงหาเงิน ทรัพย์สิน ประโยชน์ตอบแทนอื่นทั้งที่คำนวณเป็นเงินได้ หรือไม่อาจคำนวณเป็นเงินได้ ตำแหน่ง หรือสิทธิพิเศษอื่นใดเพื่อตนเองหรือผู้อื่น

การกระทำตามข้อนี้รวมถึงการกระทำซึ่งไม่ได้ใช้ตำแหน่ง อำนาจหรือหน้าที่โดยตรง แต่กระทำให้ผู้อื่นเข้าใจว่าตนมีตำแหน่ง อำนาจหรือหน้าที่นั้นด้วย

(2) ไม่ใช่ตำแหน่ง อำนาจหรือหน้าที่ หรือยอมให้ผู้อื่นใช้ตำแหน่ง อำนาจหรือหน้าที่ของตนไปมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจโดยอิสระในการใช้อำนาจตามตำแหน่งหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งดำรงตำแหน่งอื่นโดยทุจริตเพื่อตนเองหรือผู้อื่น เว้นแต่เป็นการอันชอบด้วยกฎหมายหรือที่ ก.พ.อนุญาต

(3) ไม่เรียกรับ หรือยอมจะรับ หรือยอมให้ผู้อื่นเรียกรับ หรือยอมจะรับซึ่งของขวัญ แทนตนหรือญาติของตน ไม่ว่าจะก่อนหรือหลังดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติหน้าที่ไม่ว่าจะเกี่ยวข้องหรือไม่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่หรือไม่ก็ตาม เว้นแต่เป็นการให้โดยธรรมจรรยา หรือเป็นการให้ตามประเพณีหรือให้แก่บุคคลทั่วไป

(4) ไม่ใช่ตำแหน่ง หรือกระทำการที่เป็นคุณ หรือเป็นโทษแก่บุคคลใด เพราะชอบ หรือชังบุคคลนั้น หรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับบุคคลนั้น

(5) ไม่รับตำแหน่ง หรือกระทำการตามที่ระบุไว้ในข้อ 7 (3) โดยมีได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการจริยธรรม

(6) ไม่ริเริ่ม เสนอ หรืออนุมัติโครงการ การดำเนินการ หรือการทำนิติกรรมหรือสัญญา ซึ่งรู้ หรือมีข้อสงสัยว่าตนเองหรือบุคคลอื่นจะได้ประโยชน์อันมิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย หรือประมวลจริยธรรมนี้ ไม่รับเลี้ยง รับการบั้นทึงหรือนันทนาการ ไปดูงานในประเทศหรือต่างประเทศ จากผู้ซึ่งมาติดต่อหรือกำลังจะติดต่อนราชการกับส่วนราชการนั้น เว้นแต่ที่ ก.พ.กำหนด

ข้อ 9 ข้าราชการต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม เป็นกลางทางการเมือง ให้บริการแก่ประชาชนโดยมีอัธยาศัยที่ดีและไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม โดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้

(1) ใช้อำนาจในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ให้ลุล่วง โดยไม่หลีกเลี่ยง ละเลย หรือละเว้นการใช้อำนาจดังกล่าว และไม่ใช้อำนาจเกินกว่าที่มีอยู่ตามกฎหมาย

(2) ใช้อำนาจเพื่อปฏิบัติหน้าที่ หรือดำเนินการอื่น โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิเสรีภาพของบุคคล ไม่กระทำการให้กระทบสิทธิเสรีภาพของบุคคล หรือก่อภาวะหรือหน้าที่ให้บุคคลโดยไม่มีอำนาจตามกฎหมาย

(3) ปฏิบัติตามคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายและประมวลจริยธรรมนี้

(4) ไม่พูดเท็จ ไม่รายงานเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

(5) ให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนโดยมีธรรมาปฏิบัติที่ดี ปราศจากอคติ และไม่เลือกปฏิบัติต่อบุคคลผู้มาติดต่อโดยไม่เป็นธรรมในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่ोरัฐธรรมนูญ เว้นแต่จะดำเนินการตามมาตรการที่รัฐกำหนดขึ้น เพื่อขจัดอุปสรรค หรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้ เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเป็นการเลือกปฏิบัติที่มีเหตุผล เป็นธรรม และเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป

(6) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นกลางทางการเมืองตามนโยบายของรัฐบาล ไม่กระทำการอันเป็นฝักฝ่ายทางการเมือง หรือกระทำการอันเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่พรรคการเมือง

(7) ละเว้นการให้สัมภาษณ์ การอภิปราย การแสดงปาฐกถา การบรรยาย หรือการวิพากษ์วิจารณ์อันกระทบต่อความเป็นกลางทางการเมือง เว้นแต่เป็นการแสดงความเห็นทางวิชาการตามหลักวิชา

(8) ไม่เอื้อประโยชน์เป็นพิเศษให้แก่ญาติพี่น้อง พรรคพวก เพื่อนฝูงหรือผู้มีบุญคุณและต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยเที่ยงธรรมไม่เห็นแก่หน้าผู้ใด

(9) ไม่ลอกหรือนำผลงานของผู้อื่นมาใช้เป็นของตนเองโดยมิได้ระบุแหล่งที่มาตามวิธีการที่ ก.พ. กำหนด

ข้อ 10 ข้าราชการต้องใช้ข้อมูลข่าวสารที่ได้มาจากการดำเนินงานเพื่อการในหน้าที่ และให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างครบถ้วน ถูกต้อง ทันการณ์ และไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง โดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้

(1) ไม่ใช้ข้อมูลที่ได้มาจากการดำเนินงานไปเพื่อการอื่น อันไม่ใช้การปฏิบัติหน้าที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อเอื้อประโยชน์แก่ตนเองหรือบุคคลอื่น

(2) รักษาความลับของราชการ และความลับอื่นที่ได้มาจากการปฏิบัติหน้าที่ หรือจากผู้มาติดต่อราชการ เว้นแต่การเปิดเผยนั้นเป็นไปเพื่อประโยชน์ในกระบวนการยุติธรรม หรือการตรวจสอบตามที่กฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ กำหนด

(3) ชี้แจง แสดงเหตุผลที่แท้จริงและครบถ้วนในกรณีที่กระทำการอันกระทบต่อสิทธิเสรีภาพบุคคลอื่น ไม่อนุญาติ หรือไม่อนุญาติตามคำขอของบุคคล หรือเมื่อบุคคลร้องขอตามกฎหมาย เว้นแต่การอันคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้กำหนดยกเว้นไว้ ทั้งนี้ จะต้องดำเนินการภายในสิบห้าวันทำการ นับแต่กระทำการดังกล่าวหรือได้รับการร้องขอ

(4) ในกรณีที่ต้องประกาศการดำเนินการใดให้ทราบเป็นการทั่วไป เช่น การสอบแข่งขันหรือคัดเลือก การประกวดราคา การเลื่อนตำแหน่ง การให้ทุน หรือสิทธิประโยชน์อื่น ต้องปิดประกาศไว้ ณ ที่ปิดประกาศของส่วนราชการ และลงประกาศในระบบข้อมูลทางไกลอิเล็กทรอนิกส์ (web page) ของส่วนราชการ ทั้งนี้ โดยประกาศล่วงหน้าก่อนวันครบกำหนดไม่น้อยกว่าสิบห้าวันทำการ เว้นแต่กรณีที่ ก.พ. กำหนด

(5) ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของทางราชการอย่างเคร่งครัด และรวดเร็ว ไม่ถ่วงเวลาให้เนิ่นช้า

ข้อ 11 ข้าราชการต้องเคารพและปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย อย่างตรงไปตรงมา โดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้

(1) ไม่ละเมิดรัฐธรรมนูญ กฎหมาย กฎ ข้อบังคับหรือมติคณะรัฐมนตรีที่ชอบด้วยกฎหมาย ในกรณีมีข้อสงสัย หรือมีข้อทักท้วงว่าการกระทำไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ กฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือมติคณะรัฐมนตรีที่ชอบด้วยกฎหมาย ข้าราชการต้องแจ้งให้หัวหน้าส่วนราชการและคณะกรรมการจริยธรรมพิจารณา และจะดำเนินการต่อไปได้ ต่อเมื่อได้ข้อยุติจากหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่แล้ว

(2) ในกรณีที่เห็นว่าคำสั่งผู้บังคับบัญชา หรือการดำเนินการใดที่ตนมีส่วนเกี่ยวข้อง ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ กฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ต้องทักท้วงเป็นลายลักษณ์อักษรไว้

(3) ในกรณีที่เห็นว่ามติคณะรัฐมนตรีไม่ชอบด้วยกฎหมาย ต้องทำเรื่องเสนอให้หัวหน้าส่วนราชการพิจารณา และส่งเรื่องให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีดำเนินการให้ได้ข้อยุติทางกฎหมายต่อไป

(4) ไม่เลียงกฎหมาย ใช้หรือแนะนำให้ใช้ช่องว่างของกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของตนเพื่อประโยชน์ของตนเองหรือผู้อื่น และต้องเร่งแก้ไขช่องว่างดังกล่าวโดยเร็ว

(5) ไม่ยอมให้บุคคลอื่นอาศัยชื่อตนเองถือครองทรัพย์สิน สิทธิ หรือประโยชน์อื่นใด แทนบุคคลอื่นอันเป็นการเลียงกฎหมาย หรือใช้ชื่อบุคคลอื่นถือครองสิ่งดังกล่าวแทนตนเพื่อปกปิดทรัพย์สินของตน

(6) เมื่อทราบว่ามีกรณีละเมิด หรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายในส่วนราชการของตน หัวหน้าส่วนราชการต้องดำเนินการที่จำเป็น เพื่อให้เกิดการเคารพกฎหมายขึ้นโดยเร็ว

(7) เมื่อได้รับคำร้อง หรือคำแนะนำจากผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือหน่วยงานอื่นว่า กฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ที่อยู่ในความรับผิดชอบของส่วนราชการของตน สร้างภาระเกินสมควรแก่ประชาชน หรือสร้างความไม่เป็นธรรมให้เกิดขึ้น ต้องดำเนินการทบทวนกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับดังกล่าวโดยเร็ว

ข้อ 12 ข้าราชการต้องมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน รักษาคุณภาพและมาตรฐานแห่งวิชาชีพ โดยเคร่งครัด โดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้

(1) ปฏิบัติงานโดยมุ่งประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของงานให้เกิดผลดีที่สูงสุดเต็มกำลังความสามารถ

(2) ใช้งบประมาณ ทรัพย์สิน สิทธิและประโยชน์ที่ทางราชการจัดให้ ด้วยความประหยัด คุ่มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย

(3) ใช้ความรู้ความสามารถ ความระมัดระวังในการปฏิบัติหน้าที่ตามคุณภาพและมาตรฐานวิชาชีพโดยเคร่งครัด และไม่ละเมิดจริยธรรมวิชาชีพหรืออาชีพ

ข้อ 13 ข้าราชการต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงตน รักษาชื่อเสียงและภาพลักษณ์ของราชการโดยรวม โดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้

(1) ไม่ละเมิดหลักสำคัญทางศีลธรรม ศาสนา และประเพณี ในกรณีที่มีข้อขัดแย้งระหว่างประมวลจริยธรรมนี้กับหลักสำคัญทางศีลธรรม ศาสนา หรือประเพณี ข้าราชการต้องเสนอเรื่องให้คณะกรรมการจริยธรรมพิจารณาวินิจฉัย

(2) ไม่คบหาสมาคมเป็นอาจึกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ซึ่งสังคมไม่ไว้วางใจหรือมีชื่อเสียงในทางเสื่อมเสีย

(3) หัวหน้าส่วนราชการ และผู้บังคับบัญชาในส่วนราชการทุกระดับชั้นต้องปกครองผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาด้วยความเที่ยงธรรม โดยไม่เห็นแก่ความสัมพันธ์หรือบุญคุณส่วนตัว และควบคุมให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมโดยเคร่งครัด

(4) หัวหน้าส่วนราชการและผู้บังคับบัญชาในส่วนราชการทุกระดับชั้นต้องสนับสนุนส่งเสริมและยกย่องผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาที่ซื่อสัตย์ มีผลงานดีเด่น มีความรู้ความสามารถ และขยันขันแข็ง ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง และยึดมั่นในระบบคุณธรรม

(5) ไม่กระทำการใดอันอาจนำความเสื่อมเสียและไม่ไว้วางใจให้เกิดแก่ส่วนราชการหรือราชการโดยรวม

(6) ไม่กระทำการอันเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ ลวนลาม ทะแกล้มหรือกระทำการใดอันไม่เหมาะสมทางเพศต่อข้าราชการอื่น หรือต่อบุคคลผู้มาติดต่อราชการ

หมวด 4

จรรยาข้าราชการ

ข้อ 14 ในการยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อย่างน้อยข้าราชการพึงยึดถือจรรยา ดังนี้

(1) ร่วมมือในการต่อต้านการซื้อสิทธิ ขายเสียง

(2) ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริงและความเห็นต่อคณะกรรมการของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภาและรัฐสภา

(3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เหมาะสม ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การกำหนดนโยบาย การวางแผน การจัดทำบริการสาธารณะ การให้ข้อมูลและความเห็นแก่ส่วนราชการ และการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

(4) มีจิตสำนึกสาธารณะของความเป็นพลเมือง ไม่นิ่งดูตายในกรณีที่เกิดเห็นการกระทำที่เสียหายต่อรัฐ หรือต่อราชการ

ข้อ 15 ในการแยกเรื่องส่วนตัวออกจากตำแหน่งหน้าที่ และการยึดถือประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน อย่างน้อยข้าราชการพึงยึดถือจรรยา ดังนี้

(1) พึงเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

(2) พึงยึดประโยชน์ของราชการโดยรวม มากกว่าประโยชน์ของส่วนราชการที่ตนสังกัด

ข้อ 16 ในการมีจิตสำนึกที่ดีและความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เสียสละ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ อย่างน้อยข้าราชการพึงยึดถือจรรยา ดังนี้

- (1) ไม่พึงปิดความรับผิดชอบที่ต้องตัดสินใจหรือดำเนินการ ให้ข้าราชการอื่น
- (2) พึงให้เกิดผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ละเว้นการใช้กริยาวาจาไม่สุภาพ หรือสร้างความขัดแย้งหรือไม่สามัคคีให้เกิดขึ้นในส่วนราชการ
- (3) พึงเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาและประชาชนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ราชการ และรับฟังความคิดเห็นดังกล่าวที่ชอบด้วยเหตุผล
- (4) พึงละเว้นการกระทำและคำพูดซึ่งแสดงความสนับสนุน หรือไม่สนับสนุนพรรคการเมืองใดเป็นพิเศษ เกินกว่าที่วิญญูชนทั่วไปจะพึงวิพากษ์วิจารณ์
- (5) พึงเสียสละ เอาใจใส่ดูแลและอนุเคราะห์ผู้ใต้บังคับบัญชาตามควรแก่กรณี
- (6) พึงส่งเสริมความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้โดยเฉพาะเมื่อมีการประชุมหรือหารือกัน ไม่ว่าจะผ่านทางหรือไม่เป็นทางการในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ พึงบันทึกสรุปการประชุมดังกล่าวไว้เป็นหลักฐานทุกครั้ง

ข้อ 17 ในการยึดมั่นในจริยธรรม และยืนหยัดกระทำในสิ่งถูกต้องและเป็นธรรม อย่างน้อยข้าราชการพึงยึดถือจรรยา ดังนี้

- (1) พึงละเว้นจากการร่วมกระทำการอันอาจฝ่าฝืนประมวลจริยธรรม
- (2) พึงสอดส่องพฤติกรรมที่ผิดจริยธรรมในส่วนราชการของตน และให้ความร่วมมือเป็นพยาน หรือให้ข้อเท็จจริงอย่างตรงไปตรงมาในการสอบสวนเรื่องจริยธรรม
- (3) พึงสอดส่อง และทักท้วงเมื่อสงสัยว่ามีการกระทำที่ฝ่าฝืนประมวลจริยธรรม

ข้อ 18 ในการละเว้นจากการแสวงหาประโยชน์ที่มีขอบโดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่และไม่กระทำการอันเป็นการขัดแย้งระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม อย่างน้อยข้าราชการพึงยึดถือจรรยา ดังนี้

- (1) เมื่อสงสัยว่าจะมีการแสวงหาประโยชน์ที่มีขอบ พึงรายงานให้หัวหน้าส่วนราชการและคณะกรรมการจริยธรรมทราบ
- (2) เมื่อมีข้อสงสัยว่าอาจมีผลประโยชน์อันเป็นการขัดแย้งระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม พึงทักท้วงและแจ้งให้หัวหน้าส่วนราชการและคณะกรรมการจริยธรรมทราบ
- (3) เมื่อมีข้อสงสัยว่าอาจมีผลประโยชน์อันเป็นการขัดแย้งระหว่างประโยชน์ของตนเองและประโยชน์ส่วนรวม พึงแสดงข้อเท็จจริงให้คณะกรรมการที่ตนเป็นกรรมการอยู่ หรือหัวหน้าส่วนราชการทราบ และพึงละเว้นจากการดำเนินการใดก่อนที่คณะกรรมการนั้น หรือ หัวหน้าส่วนราชการจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น
- (4) ไม่พึงเรียกรับ บอกรับ ขยายสิ่งของหรือบริการ หรือให้ผู้ใต้บังคับบัญชาขยายสิ่งของหรือบริการให้ เว้นแต่เป็นการบำเพ็ญกุศลตามปกติประเพณีของส่วนราชการ
- (5) ไม่จัดเลี้ยง หรือให้ของขวัญแก่ผู้บังคับบัญชาหรือข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งตามที่ ก.พ.กำหนด เว้นแต่เป็นการดำเนินการตามปกติประเพณี โดยใช้เงินงบประมาณของส่วนราชการ

ข้อ 19 ในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม เป็นกลางทางการเมือง และให้บริการแก่ประชาชนโดยไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม อย่างน้อยข้าราชการพึงยึดถือจรรยา ดังนี้

- (1) พึงแต่งกายสะอาดเรียบร้อย ใช้วาจาสุภาพ พึงความจากทุกฝ่ายอย่างตั้งใจ และมีเมตตาธรรมต่อผู้มาติดต่อ โดยเฉพาะกับผู้ยากจนหรือด้อยโอกาส
- (2) พึงเอื้อเฟื้อ มีน้ำใจไมตรีต่อผู้ได้บังคับบัญชาและผู้มาติดต่อราชการ
- (3) ไม่พึงให้บุคคลในครอบครัว หรือผู้ใกล้ชิดเป็นส่วนตัว ซึ่งมีใช้ข้าราชการเข้ามายุ่งเกี่ยวกับหรือก้าวกายการปฏิบัติงานในหน้าที่ หรือไปมาหาสู่เป็นอาจฉฉในขณะปฏิบัติราชการ
- (4) ไม่พึงเป็นหัวคะแนน หาเสียงให้พรรคการเมือง ผู้สมัครรับเลือกตั้งทั้งระดับชาติและท้องถิ่น แม้จะอยู่นอกเวลาราชการ ไม่พึงแสดงความสนับสนุนหรือไม่สนับสนุนพรรคการเมือง ผู้สมัครรับเลือกตั้งทั้งระดับชาติและท้องถิ่นต่อสาธารณชน

ข้อ 20 ในการให้ข้อมูลข่าวสารที่ได้มาจากการดำเนินงานเพื่อการในหน้าที่ และให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างครบถ้วน ถูกต้อง ทันการณ์ และไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง อย่างน้อยข้าราชการพึงยึดถือจรรยา ดังนี้

- (1) ไม่พืงนำเอกสารหรือสำเนาเอกสารราชการไปเป็นของตน โดยมีได้รายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ
- (2) ไม่พืงหลีกเลียง โยกโย้ หรือโยนภาระในการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนให้บุคคลอื่นกระทำแทน
- (3) ในกรณีที่ตนไม่มีข้อมูลข่าวสารที่ประชาชนขอ พืงชวนขววยให้ทราบแหล่งที่มีข้อมูลข่าวสารดังกล่าว แล้วแจ้งให้ประชาชนทราบ

ข้อ 21 ในการเคารพและปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย อย่างตรงไปตรงมา อย่างน้อยข้าราชการพึงยึดถือจรรยา ดังนี้

- (1) ตื่นตัว ค้นคว้าหาข้อมูลและความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญและกฎหมายให้ทันสมัยอยู่เสมอ
- (2) ในกรณีมีข้อสงสัยในปัญหากฎหมายอันอยู่ในหน้าที่ตน พืงชวนขววยให้ได้ข้อยุติในปัญหาดังกล่าวโดยเร็ว

ข้อ 22 ในการมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน รักษาคุณภาพและมาตรฐานแห่งวิชาชีพโดยเคร่งครัด อย่างน้อยข้าราชการพึงยึดถือจรรยา ดังนี้

- (1) ไม่พืงอ้างความไม่เพียงพอของงบประมาณ บุคลากรหรือข้อจำกัดอื่น ทำให้การปฏิบัติหน้าที่เสียหาย โดยเฉพาะในกรณีต้องบริการประชาชน
- (2) พืงพัฒนาตนเองให้มีความรู้ และทักษะเหมาะสมกับการปฏิบัติหน้าที่ที่ตนยุคสมัย
- (3) พืงทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นทีม เพื่อให้บรรลุภารกิจเพื่อส่วนรวมและพืงช่วยเหลือข้าราชการอื่นตามควรแก่กรณี

ข้อ 23 ในการเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงตน รักษาชื่อเสียงและภาพลักษณ์ของข้าราชการโดยรวม อย่างน้อยข้าราชการพึงยึดถือจรรยา ดังนี้

- (1) พืงดำรงชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

- (2) พึ่งรักษาสัจจะ และสัญญา
- (3) พึ่งมีเมตตาธรรมโดยเฉพาะกับผู้ยากจน ด้อยโอกาส เด็กหรือคนชรา
- (4) พึ่งเข้าร่วมในการพัฒนาจริยธรรมที่ส่วนราชการจัดขึ้น
- (5) พึ่งตรงต่อเวลา และไม่ใช้เวลาราชการไปเพื่อการส่วนตัว
- (6) พึ่งให้ความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานและส่วนราชการ
- (7) พึ่งปฏิบัติตามปณิธานหรือค่านิยมที่ส่วนราชการกำหนดขึ้น

หมวด 5

กลไกและระบบการใช้บังคับประมวลจริยธรรม

ส่วนที่ 1

องค์กรคุ้มครองจริยธรรม

ข้อ 24 ก.พ. มีหน้าที่ควบคุมกำกับให้มีการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมอย่างทั่วถึงและจริงจัง โดยมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- (1) วางระเบียบเพื่อกำหนดการทั้งหลายอันจำเป็นแก่การใช้บังคับประมวลจริยธรรม
- (2) คุ้มครองและประกันความเป็นอิสระและเที่ยงธรรมของคณะกรรมการจริยธรรม และกลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรม
- (3) คุ้มครองข้าราชการซึ่งปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้อย่างตรงไปตรงมามีให้ผู้บังคับบัญชาใช้อำนาจโดยไม่เป็นธรรมต่อข้าราชการผู้นั้น
- (4) เผยแพร่และปลูกฝังจริยธรรมให้เป็นที่รับทราบอย่างกว้างขวางทั้งในหมู่ข้าราชการและประชาชน
- (5) ส่งเสริมและยกย่องส่วนราชการ หัวหน้าส่วนราชการ ผู้บังคับบัญชา และข้าราชการที่ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมอย่างจริงจัง
- (6) ติดตาม สอดส่องการใช้บังคับ และการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้ ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนจริยธรรมนี้และยังไม่มี การดำเนินการใด ก.พ.อาจไต่สวนข้อเท็จจริงและมีคำวินิจฉัยเอง หรือจะส่งเรื่องให้คณะกรรมการจริยธรรมไต่สวนข้อเท็จจริงและวินิจฉัยก็ได้
- (7) ประสานงานกับผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อให้การปฏิบัติตามค่านิยมหลักสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตลอดจนประมวลจริยธรรมนี้มีผลใช้บังคับอย่างจริงจัง มีประสิทธิภาพและทั่วถึง
- (8) ประเมินผลการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้ ของหัวหน้าส่วนราชการ คณะกรรมการจริยธรรม และข้าราชการทั้งปวง และจัดทำรายงานประจำปีเสนอคณะรัฐมนตรี และผู้ตรวจการแผ่นดิน แล้วเผยแพร่ให้ประชาชนทราบ
- (9) ตีความ และวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาอันเกิดจากประมวลจริยธรรมนี้

(10) ประมวลการตีความและวินิจฉัยปัญหาอันเกิดจากการใช้บังคับประมวลจริยธรรมนี้ทุกปี โดยจัดทำเป็นบทขยายความประมวลจริยธรรมซึ่งเป็นรายชื่อ และให้ถือว่าบทขยายความประมวลจริยธรรมนี้เป็นส่วนหนึ่งแห่งประมวลจริยธรรมด้วย

(11) ทบทวนว่าสมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลจริยธรรมนี้หรือไม่ทุกสี่ปี

(12) ดำเนินการอื่นตามประมวลจริยธรรมนี้ หรือตามที่จะตกลงกับผู้ตรวจการแผ่นดิน

ข้อ 25 ให้ ก.พ. โดยข้อเสนอของหัวหน้าส่วนราชการ แต่งตั้งคณะกรรมการจริยธรรมและจรรยาประจำส่วนราชการขึ้น เพื่อควบคุม กำกับให้มีการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้

คณะกรรมการจริยธรรมประกอบด้วย

(1) ประธานกรรมการ ซึ่งหัวหน้าส่วนราชการเสนอจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ผู้มีความซื่อสัตย์เป็นประจักษ์โดยได้รับความเห็นชอบจาก ก.พ.

(2) กรรมการซึ่งผู้ดำรงตำแหน่งบริหารตั้งแต่ผู้บริหารระดับต้นขึ้นไปเลือกกันเองให้เหลือสองคน

(3) กรรมการสองคนซึ่งเป็นข้าราชการในส่วนราชการที่ได้รับเลือกตั้งจากข้าราชการพนักงานราชการและลูกจ้างของส่วนราชการนั้น

(4) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกสองคน ซึ่งหัวหน้าส่วนราชการและรองหัวหน้าส่วนราชการร่วมกันเสนอ

ให้หัวหน้ากลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรมเป็นเลขานุการคณะกรรมการจริยธรรม

กรรมการจริยธรรมต้องไม่เคยถูกลงโทษทางวินัยมาก่อน และต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามอื่นตามที่ ก.พ. กำหนด

ข้อ 26 คณะกรรมการจริยธรรมมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(1) ควบคุม กำกับ ส่งเสริมและให้คำแนะนำในการใช้บังคับประมวลจริยธรรมนี้ในส่วนราชการ

(2) สอดส่องดูแลให้มีการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมในส่วนราชการ ในกรณีที่มีข้อสงสัยหรือมีข้อร้องเรียนว่ามีการฝ่าฝืนจริยธรรมหรือจรรยา จะต้องไต่สวนข้อเท็จจริงและมีคำวินิจฉัยโดยเร็ว

(3) พิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาอันเกิดจากการใช้บังคับประมวลจริยธรรมนี้ในส่วนราชการ เมื่อได้วินิจฉัยแล้วให้ส่งคำวินิจฉัยให้ ก.พ. โดยพยาน ถ้า ก.พ. มิได้วินิจฉัยเป็นอย่างอื่นภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ ก.พ. รับเรื่อง ให้คำวินิจฉัยของคณะกรรมการจริยธรรมเป็นที่สุด

(4) ส่งเรื่องให้ ก.พ. พิจารณาวินิจฉัยในกรณีที่เห็นว่าเรื่องนั้นเป็นเรื่องสำคัญหรือมีผลกระทบในวงกว้างหลายส่วนราชการ และยังไม่มีความวินิจฉัยของผู้ตรวจการแผ่นดินหรือ ก.พ.

(5) คุ้มครองและประกันความเป็นอิสระและเอกราชของของกลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรมของส่วนราชการ

(6) คุ้มครองข้าราชการซึ่งปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้อย่างตรงไปตรงมา มิให้ผู้บังคับบัญชาใช้อำนาจ โดยไม่เป็นธรรมต่อข้าราชการผู้นั้น

(7) เสนอผลการประเมินการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้ของหัวหน้าส่วนราชการ ต่อ ก.พ. และประเมินผลการปฏิบัติงานของกลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรมของส่วนราชการเพื่อเสนอหัวหน้าส่วนราชการให้เลื่อนเงินเดือน หรือเลื่อนตำแหน่งข้าราชการในกลุ่มงาน

(8) เสนอแนะการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลจริยธรรมนี้ หรือการอื่นที่เห็นสมควรต่อ ก.พ.

(9) ดำเนินการอื่นตามประมวลจริยธรรมนี้ หรือ ตามที่ ก.พ.มอบหมาย

การประชุมคณะกรรมการจริยธรรมให้นำกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับ

ให้ถือว่าคณะกรรมการจริยธรรมหรือผู้ที่คณะกรรมการจริยธรรมมอบหมายเป็นคณะกรรมการสอบสวนวินัยข้าราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน

ข้อ 27 หัวหน้าส่วนราชการ และผู้บริหารส่วนราชการตั้งแต่ผู้บริหารระดับต้น หรือเทียบเท่าขึ้นไปมีหน้าที่ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้ และประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ควบคุมให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้ สนับสนุนส่งเสริมผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาที่ซื่อสัตย์ มีผลงานและความรู้ความสามารถ และปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้ โดยให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) คุ้มครองและประกันความเป็นอิสระและเที่ยงธรรมของกลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรมของส่วนราชการ

(2) คุ้มครองข้าราชการซึ่งปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้อย่างตรงไปตรงมา มิให้ถูกกลั่นแกล้งหรือถูกใช้อำนาจโดยไม่เป็นธรรม ในกรณีที่หัวหน้าส่วนราชการ ผู้บริหารส่วนราชการตั้งแต่ผู้อำนวยการกองหรือเทียบเท่าขึ้นไป ถูกข้าราชการผู้ใดกล่าวหาว่าไม่ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้ การดำเนินการแต่งตั้ง โยกย้าย เลื่อนขั้นเงินเดือน ตั้งกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงหรือวินัย หรือการดำเนินการใดที่กระทบต่อสิทธิหน้าที่ของข้าราชการผู้นั้น จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการจริยธรรมแล้ว

(3) ส่งเสริมและเผยแพร่การปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้อย่างสม่ำเสมอ

(4) ติดตามสอดส่องให้ข้าราชการในส่วนราชการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้อย่างเคร่งครัด

(5) ปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้ตรวจการแผ่นดิน มติหรือคำวินิจฉัย ก.พ. หรือคณะกรรมการจริยธรรม ในกรณีที่คณะกรรมการจริยธรรมมีคำวินิจฉัยใด และหัวหน้าส่วนราชการไม่เห็นพ้องด้วยกับคำวินิจฉัยนั้น ให้เสนอความเห็นของตนและคำวินิจฉัยของคณะกรรมการจริยธรรมไปให้ ก.พ. วินิจฉัยได้ เว้นแต่กรณีนั้นมีคำวินิจฉัยของผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือ ก.พ.วินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดไว้แล้ว

(6) รวบรวมปัญหาการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้ และขอเสนอแนะในการปรับปรุงประมวลจริยธรรมนี้ หรือการอื่นตามที่เห็นสมควรเสนอต่อ ก.พ.

(7) ดำเนินการอื่นตามประมวลจริยธรรมนี้ หรือตามผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือ ก.พ. มอบหมาย

ข้อ 28 ให้จัดตั้งกลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรมขึ้นในทุกส่วนราชการขึ้นตรงต่อหัวหน้าส่วนราชการ มีหน้าที่คุ้มครองจริยธรรมตามประมวลจริยธรรมนี้ โดยมีความเป็นอิสระ โดยมีข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่ระดับผู้บริหารระดับต้นหรือเทียบเท่าขึ้นไปเป็นหัวหน้ากลุ่ม และมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) ดำเนินการเผยแพร่ ปลูกฝัง ส่งเสริม ยกย่องข้าราชการที่เป็นแบบอย่างที่ดีและติดตามสอดส่องการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้อย่างสม่ำเสมอ

(2) สืบสวนหาข้อเท็จจริง หรือสอบสวนการฝ่าฝืนจริยธรรมนี้ เพื่อรายงานผลให้หัวหน้าส่วนราชการ หรือกรรมการจริยธรรมพิจารณา ทั้งนี้ โดยอาจมีผู้ร้องขอหรืออาจดำเนินการตามที่หัวหน้าส่วนราชการ หรือคณะกรรมการจริยธรรมมอบหมาย หรือตามที่เห็นเองก็ได้

(3) ให้ความช่วยเหลือและดูแลข้าราชการซึ่งปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้อย่างตรงไปตรงมา มิให้ถูกกลั่นแกล้งหรือถูกใช้อำนาจโดยไม่เป็นธรรม ในกรณีที่เห็นว่าหัวหน้าส่วนราชการ และคณะกรรมการจริยธรรมไม่ให้ความคุ้มครองต่อราชการผู้นั้นสมควร อาจยื่นเรื่องโดยไม่ต้องผ่านหัวหน้าส่วนราชการและคณะกรรมการจริยธรรม ไปยัง ก.พ. และผู้ตรวจการแผ่นดินก็ได้

ให้นำความในข้อ 27 (2) มาใช้กับข้าราชการในกลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรมด้วย โดยอนุโลม โดยให้ ก.พ.เป็นผู้ให้ความเห็นชอบ

(4) ทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการจริยธรรมของส่วนราชการ

(5) ดำเนินการอื่นตามที่กำหนดในประมวลจริยธรรมนี้ หรือตามที่ ก.พ. คณะกรรมการจริยธรรม หรือหัวหน้าส่วนราชการมอบหมาย ทั้งนี้ โดยไม่กระทบต่อความเป็นอิสระของผู้ดำรงตำแหน่งในกลุ่มงานดังกล่าว

ส่วนที่ 2

ระบบการใช้บังคับประมวลจริยธรรม

ข้อ 29 โดยที่ประมวลจริยธรรมนี้มีใช้กฎที่มีโทษทางอาญา การตีความประมวลจริยธรรมนี้ไม่พึงคำนึงถึงแต่เฉพาะถ้อยคำสำนวนที่เป็นลายลักษณ์อักษร และการประพฤติผิดจริยธรรมหรือจรรยา มิได้จำกัดอยู่แต่เฉพาะที่บัญญัติไว้ชัดแจ้งในประมวลจริยธรรมนี้เท่านั้น ทั้งไม่พึงตีความอย่างแคบ จนทำให้ผู้กระทำการอันวิญญูชนเห็นว่าละเมิดจริยธรรม กลับไม่ต้องรับผิดชอบตามประมวลจริยธรรมนี้

ในกรณีที่มีข้อสงสัยต้องตีความประมวลจริยธรรมนี้ ต้องตีความให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมเป็นสำคัญ ทั้งต้องมุ่งสร้างสำนึกที่ดีและเที่ยงธรรมในหน้าที่ ผดุงเกียรติและศักดิ์ศรีข้าราชการที่สร้างความไว้วางใจและเชื่อมั่นของปวงชน และการดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีงามเป็นสำคัญ

ข้อ 30 ในกรณีที่มีการขัดหรือแย้งกันระหว่างประมวลจริยธรรมนี้ กับหลักศาสนา ประเพณี หรือค่านิยมของสังคม ให้วินิจฉัยกรณีนั้น ๆ ไปตามประมวลจริยธรรมนี้ แต่การลงโทษจะลงโทษเพียงใดก็ได้ ตามควรแก่กรณี

ข้อ 31 การฝ่าฝืนจริยธรรมตามความในหมวด 3 ของประมวลจริยธรรมนี้เป็นความผิดวินัย ตามกฎหมายว่าด้วยพระราชบัญญัติระเบียบระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยพนักงานราชการ พ.ศ. 2547 หรือระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยลูกจ้างประจำของส่วนราชการ พ.ศ. 2537 แล้วแต่กรณี ส่วนจะเป็นความผิดวินัยร้ายแรงหรือไม่ร้ายแรงให้วินิจฉัยตามลักษณะการฝ่าฝืน ความจงใจหรือเจตนา การหลีกเลี่ยงจริยธรรมหรือความสำคัญผิด มูลเหตุจงใจ

ข้อ 32 การฝ่าฝืนจรรยาข้าราชการตามความในหมวด 4 ของประมวลจริยธรรมนี้ มิใช่ความผิดวินัย เว้นแต่การฝ่าฝืนจรรยาข้าราชการอยู่เนื่อง ๆ เกินจำนวนครั้งที่ ก.พ. กำหนด ให้ถือว่าเป็นการฝ่าฝืนจริยธรรมตามหมวด 3 ของประมวลจริยธรรมนี้ด้วย

ให้นำความในข้อ 31 มาใช้กับการวินิจฉัยการฝ่าฝืนจรรยาข้าราชการตามข้อนี้ด้วย โดยอนุโลม

ให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการดังต่อไปนี้กับข้าราชการผู้ไม่ปฏิบัติตามจรรยาข้าราชการ

- (1) ตักเตือนด้วยวาจา
- (2) ตักเตือนเป็นหนังสือ
- (3) นำไปประกอบการพิจารณาแต่งตั้ง หรือเลื่อนเงินเดือน
- (4) สั่งให้ข้าราชการผู้ฝ่าฝืนได้รับการพัฒนาด้านทัศนคติ และค่านิยม ให้มีจิตสำนึกที่ดี

เชิงจริยธรรมและจรรยา

การดำเนินการตามวรรคสาม จะดำเนินการอย่างไรก็ตามอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างก็ได้ โดยคำนึงถึงเหตุตามข้อ 31 และจำนวนครั้งที่ฝ่าฝืน

ข้อ 33 การดำเนินการทางวินัยข้าราชการไม่ขัดขวางการดำเนินการสืบสวนหาข้อเท็จจริง และวินิจฉัยขององค์กรคุ้มครองจริยธรรม

ในกรณีที่การกระทำความผิดวินัยอาจเป็นการฝ่าฝืนประมวลจริยธรรมนี้ ให้คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง หรือคณะกรรมการสอบสวนวินัย หรือผู้มีอำนาจสั่งบรรจุส่งเรื่องในส่วนการฝ่าฝืนนั้นให้คณะกรรมการจริยธรรมของส่วนราชการที่ข้าราชการผู้นั้นสังกัดอยู่ ดำเนินการสอบสวนและวินิจฉัยโดยเร็ว ส่วนการดำเนินการทางวินัยก็ให้ดำเนินการต่อไปจนเสร็จสิ้น การที่คณะกรรมการสอบสวนหรือผู้มีอำนาจสั่งบรรจุวินิจฉัยว่าการกระทำนั้นไม่เป็นความผิดวินัย ไม่ตัดอำนาจ ก.พ. หรือคณะกรรมการจริยธรรมที่จะวินิจฉัยว่าการกระทำนั้นเป็นการฝ่าฝืนจริยธรรมหรือจรรยา

ข้อ 34 ข้าราชการผู้ร่วมในการฝ่าฝืนจริยธรรมหรือจรรยาผู้ใด กลับใจให้ความร่วมมือแก่คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง หรือคณะกรรมการสอบสวนวินัย โดยนำพยานหลักฐานมามอบให้ ชี้ช่องให้พยานหลักฐาน หรือยอมเป็นพยานในการสอบข้อเท็จจริงหรือสอบสวน ทั้งนี้ ก่อนที่คณะกรรมการสอบสวนวินัยจะมีมติในเรื่องการฝ่าฝืนนั้น ข้าราชการผู้นั้นไม่ต้องรับโทษทางวินัยและจรรยา

ข้อ 35 การไต่สวนข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดของ ก.พ. การพิจารณาและการวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการจริยธรรม การสืบหาข้อเท็จจริง และการสอบสวนการฝ่าฝืนจริยธรรมหรือจรรยา การสั่งลงโทษวินัยหรือจรรยา การอุทธรณ์หรือร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม และการอื่นที่จำเป็นแก่การปฏิบัติตามประมวลจริยธรรม ให้เป็นไปตามที่ ก.พ. กำหนด โดยรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้ตรวจการแผ่นดิน แต่อย่างน้อยต้องยึดหลักการคัดค้านกรรมการ ก.พ. กรรมการจริยธรรม หรือข้าราชการในกลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรม การแจ้งข้อกล่าวหาและการเปิดโอกาสให้ผู้ถูกไต่สวน สืบสวนหรือสอบสวน แก่ข้อกล่าวหา การลงมติของกรรมการจริยธรรมแต่ละคนพร้อมด้วยเหตุผล คำวินิจฉัยที่ระบุพฤติการณ์อันเป็นความผิดและพฤติการณ์ตามข้อ 31 หรือข้อ 32 และโทษทางวินัยหรือจรรยาที่ควรได้รับ

ข้อ 36 การกระทำความผิดที่มีทั้งความผิดวินัยและเป็นการฝ่าฝืนจริยธรรมหรือจรรยาให้ลงโทษวินัยได้ครั้งเดียวในการกระทำนั้นและอาจพักเตือนหรือสั่งให้รับการพัฒนาตามที่ ก.พ.กำหนด โดยให้นำพฤติการณ์การฝ่าฝืนจริยธรรม หรือจรรยาตามข้อ 31 ไปใช้ในการกำหนดโทษวินัยที่จะลงแก่ข้าราชการผู้กระทำความผิดวินัยและฝ่าฝืนจริยธรรมนั้น

การกระทำหลายกรรมต่างกันที่มีทั้งความผิดวินัยและเป็นการฝ่าฝืนจริยธรรมหรือจรรยา ให้ลงโทษวินัยหรือจรรยาตามจำนวนกรรมที่ฝ่าฝืนนั้น

ข้อ 37 ให้ ก.พ. คณะกรรมการจริยธรรม และหัวหน้าส่วนราชการส่งเสริมจริยธรรมและจรรยาข้าราชการ โดยอย่างน้อยต้องดำเนินการ ดังนี้

(1) ในการบรรจุแต่งตั้ง เลื่อนขั้นเงินเดือน ย้ายหรือโอนข้าราชการ ให้ใช้พฤติกรรมทางจริยธรรมและจรรยาของผู้ที่พิจารณาควบคู่กับความรู้ความสามารถ

(2) ปลูกฝังจริยธรรมและจรรยาให้ข้าราชการใหม่ จัดให้ข้าราชการลงลายมือชื่อรับทราบประมวลจริยธรรม จัดให้มีสมุดบันทึกประวัติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมและจรรยาของข้าราชการแต่ละคน รวมทั้งจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมผู้บริหาร และข้าราชการอย่างสม่ำเสมอ

(3) ประเมินการปฏิบัติตามจริยธรรมและจรรยาของข้าราชการแต่ละคน

(4) คัดกรองข้าราชการผู้ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้อย่างเพียงพอ

(5) ยกย่องข้าราชการและส่วนราชการที่ถือปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้โดยเคร่งครัด

(6) ตอบข้อสงสัยหรือคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้

(7) จัดให้มีการศึกษาค่านิยมที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้และดำเนินการแก้ไขปรับเปลี่ยนค่านิยมนั้น

(8) เผยแพร่ให้ประชาชนผู้เป็นคู่สมรส ญาติ พี่น้อง พรรคพวกเพื่อนฝูงของข้าราชการตลอดจนประชาชนผู้มาติดต่อราชการทราบจริยธรรมและจรรยาข้าราชการ เพื่อไม่ทำการอันเป็นการส่งเสริมหรือก่อให้เกิดการฝ่าฝืนจริยธรรมหรือจรรยา

(9) จัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้ โดยผู้ประเมินภายนอกที่อิสระและเป็นกลาง

ข้อ 38 เมื่อมีปัญหาการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้ในเรื่องใด ข้าราชการอาจเสนอเรื่องที่เป็นปัญหาดังกล่าวให้หัวหน้ากลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรมของส่วนราชการที่ตนสังกัดนำเสนอเพื่อขอคำวินิจฉัยจากคณะกรรมการจริยธรรมได้ ในกรณีที่เรื่องนั้นเป็นเรื่องสำคัญหรือมีผลกระทบในวงกว้างหลายส่วนราชการ และยังไม่มีความวินิจฉัยของผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือ ก.พ. แล้วแต่กรณี คณะกรรมการจริยธรรมอาจส่งเรื่องให้ ก.พ. วินิจฉัยให้

ในกรณีที่ ก.พ. เห็นว่าเรื่องดังกล่าวตามวรรคหนึ่งเป็นเรื่องสำคัญอันควรแก่การขอคำแนะนำจากผู้ตรวจการแผ่นดินก็ให้กระทำได้

ข้าราชการที่ปฏิบัติตามคำวินิจฉัยคณะกรรมการจริยธรรม ก.พ. หรือผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ต้องรับผิดทางวินัยและจรรยา

ข้อ 39 ในกรณีที่ต้องดำเนินการเรื่องใดโดยด่วน หากปล่อยให้เนิ่นช้าไปจะกระทบต่อประโยชน์ส่วนรวมหรือประโยชน์ของทางราชการ และไม่อาจเรียกประชุมคณะกรรมการจริยธรรมได้ทัน ข้าราชการอาจขอคำแนะนำจากหัวหน้ากลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรมของส่วนราชการที่ตนสังกัด

หัวหน้ากลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรมตามวรรคหนึ่งมีหน้าที่ต้องให้คำแนะนำตามสมควรตามคำวินิจฉัยของผู้ตรวจการแผ่นดิน ก.พ. หรือคณะกรรมการจริยธรรม หากไม่มีคำวินิจฉัยในเรื่องที่เป็นปัญหาก่อน หัวหน้ากลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรมอาจให้คำแนะนำตามที่เห็นว่าสอดคล้องกับข้อ 29 และข้อ 30 ของประมวลจริยธรรมนี้ได้ เมื่อได้ให้คำแนะนำแล้ว ให้ส่งเรื่องพร้อมคำแนะนำของตนให้คณะกรรมการจริยธรรมและ ก.พ.ทราบ

ข้าราชการที่ปฏิบัติตามคำแนะนำของหัวหน้ากลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรมโดยสุจริต ไม่ต้องรับผิดชอบวินัยและจรรยา

บทเฉพาะกาล

ข้อ 40 ให้ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการจริยธรรมและกลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรมในส่วนราชการทุกแห่งภายในเก้าสิบวัน นับแต่วันที่ประมวลจริยธรรมนี้มีผลใช้บังคับ

ข้อ 41 เมื่อครบหนึ่งปีนับแต่วันที่ประมวลจริยธรรมนี้มีผลใช้บังคับ ให้ ก.พ. จัดให้มีการประเมินการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้ พร้อมดำเนินการปรับปรุงแนวทางการปฏิบัติหรือแก้ไขเพิ่มเติมประมวลจริยธรรมให้เหมาะสม

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้ ก.พ. รับฟังความคิดเห็นจากผู้ตรวจการแผ่นดิน หัวหน้าส่วนราชการ คณะกรรมการจริยธรรม หัวหน้ากลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรมและข้าราชการอย่างกว้างขวาง และต้องดำเนินการตามวรรคหนึ่งให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ครบหนึ่งปีของการใช้บังคับประมวลจริยธรรมนี้

ข้อ 42 เพื่อให้การกำหนดประมวลจริยธรรมนี้เป็นไปโดยรอบคอบและเสร็จทันเวลาที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายกำหนด ให้สำนักงาน ก.พ. จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นข้าราชการและประชาชนต่อประมวลจริยธรรมนี้หนึ่งครั้งเป็นอย่างน้อย

ประกาศ ณ วันที่

(นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์)

ประธาน ก.พ.